

УДК 378.147-057.875:629.73-057.21 (045)

DOI 10.18372/2786-5487.1.16645

Михеєва Тамара

аспірантка кафедри педагогіки та психології,
Національний авіаційний університет,
м. Київ, Україна

ФОРМУВАННЯ SOFT SKILLS

У ІНОЗЕМНИХ СТУДЕНТІВ – МАЙБУТНІХ ІНЖЕНЕРІВ АВІАЦІЙНОЇ ГАЛУЗІ: СУЧАСНА ВИМОГА МІЖНАРОДНОГО РИНКУ ПРАЦІ

***Анотація.** У статті обґрунтовується необхідність удосконалення професійної підготовки іноземних студентів-майбутніх авіаційних інженерів, що обумовлюється специфікою професійної діяльності фахівців авіаційної галузі, важливими характеристиками якої є полікультурне середовище та наявність невизначених умов. Однією із необхідних умов формування готовності до професійної діяльності іноземців-майбутніх інженерів авіаційної галузі є успішна реалізація їх індивідуальної освітньої траєкторії. Особливість її полягає у сформованості у студентів не лише професійних умінь та якостей (Hard Skills), але й соціальних, «м'яких» навичок (Soft Skills). До таких навичок ми відносимо: стресостійкість, гнучкість, толерантність до невизначеності, здатність до командної роботи, креативність, комунікативні навички, емоційний інтелект, вміння управляти своїм часом та ін.*

***Ключові слова:** інженери авіаційної галузі, іноземні студенти, професійна підготовка, Soft Skills.*

***Annotation.** The article substantiates the need to improve the training of foreign students, future aviation engineers, due to the specifics of the professional activities of aviation professionals, important characteristics of which are the multicultural environment and the presence of uncertain conditions. One of the necessary*

conditions for the formation of readiness for professional activity of foreigners-future engineers of the aviation industry is the successful implementation of their individual educational trajectory. Its peculiarity lies in the formation of students not only professional skills and qualities (Hard Skills), but also social or Soft Skills. Such skills include: resilience, flexibility, tolerance for uncertainty, the ability to work in a team, creativity, communication skills, emotional intelligence, the ability to manage their time and others.

Key words: *aviation engineers, foreign students, professional training, Soft Skills.*

Високі вимоги міжнародного ринку праці до фахівців різних сфер діяльності та нестабільність світової економіки обумовлюють необхідність наявності у спеціалістів не тільки професійно-важливих якостей (Hard Skills) в межах тієї чи іншої спеціальності. Сучасному фахівцю, щоб досягти успіху та кар'єрного зростання, потрібно ще й володіти так званими Soft Skills, які полягають у таких вміннях: нестандартно мислити та знаходити оригінальні рішення професійних задач; працювати в команді; не боятись відповідальності за прийняті рішення; планувати та ефективно організовувати свій час; попереджати або оптимально вирішувати конфліктні ситуації; швидко адаптуватися до нових умов та ін. Ці та інші якості являють собою сукупність соціальних якостей, які ще називають універсальними компетенціями. Незважаючи на те, що усі вони не входять до умінь та обов'язків, які перелічені у посадових інструкціях, проте саме працівники з добре розвиненими «гнучкими» навичками досягають найвищих результатів, а їх праця є продуктивною та ефективною.

Однією із особливостей авіаційної галузі є полікультурне середовище, яким об'єднані фахівці із різних країн. Зважаючи на це, вкрай важливим є мікроклімат колективу, в якому працюють спеціалісти-представники різних національностей та релігій. Тому ефективність командної роботи залежить не

тільки від сумлінного виконання усіма працівниками своїх посадових обов'язків, але й від їх особистісних соціальних («гнучких») навичок.

Беручи до уваги те, що професія авіаційного інженера є престижною та забезпечує фінансову стабільність і кар'єрне зростання, удосконалення професійної підготовки іноземних студентів-майбутніх інженерів авіаційної галузі є актуальною проблемою. У світлі вивчення даної проблеми нами визначено такі суперечності між: популярністю вибору іноземцями авіаційних спеціальностей та недостатнім рівнем професійної орієнтації іноземних абітурієнтів на стадії вибору професії; сучасними високими вимогами міжнародного ринку праці до фахівців-випускників технічних університетів та недостатнім науковим обґрунтуванням психолого-педагогічних умов, які направлені на формування готовності до успішного здійснення професійної діяльності; необхідністю врахування індивідуальних та національних особливостей іноземних студентів у розробці та реалізації їх особистісної траєкторії навчання та недостатньою підготовкою викладацького складу до здійснення такої діяльності [1].

Ґрунтовний аналіз наукових праць вітчизняних та зарубіжних вчених таких як А. Адлер, Б. Ананьєв, Г. Балл, О. Леонт'єв, М. Кулакова, Т. Кобилянська, О. Москаленко, Т. Ковалькова, О. Коломієць, І. Крохмаль, І. Радзівілова, Л. Рябокінь, О. Самойленко та ін. показав, що дослідники по різному трактують поняття «готовність до професійної діяльності». У межах нашого дослідження готовність до професійної діяльності іноземних студентів-майбутніх інженерів авіаційної галузі ми розглядаємо як динамічну систему взаємопов'язаних зовнішніх та внутрішніх чинників особистості, які взаємодіють у сукупності з набутими під час професійної підготовки знаннями, вміннями та навичками, спрямованими на успішне виконання завдань професійної діяльності [2].

Проведений аналіз завдань та обов'язків, зазначених у Довіднику кваліфікаційних характеристик професій працівників [3]; Стандарту вищої освіти за спеціальністю 272 «Авіаційний транспорт» для другого (магістерського) рівня вищої освіти [4]; Освітньо-професійної програми

«Технічне обслуговування та ремонт повітряних суден і авіадвигунів» другого (магістерського) рівня вищої освіти за спеціальністю 272 «Авіаційний транспорт» [5] показав взаємозв'язок фахових компетентностей (Hard Skills) з загальними (соціальними, «м'якими» навичками). Набуття інтегральної компетентності, про яку йде мова у наведених документах, передбачає забезпечити міждисциплінарність зв'язків, щоб поєднати фахові та загальні компетентності. Інтегральні компетентності розглядаються як «здатність розв'язувати складні задачі дослідницького та/або інноваційного характеру у сфері авіаційного транспорту або у процесі подальшого навчання із застосуванням положень, теорій та методів природничих, технічних, інформаційних та соціально-економічних наук, що характеризується комплексністю та невизначеністю умов» [4; 5].

З огляду на вищезазначене, в рамках нашого дослідження нами було проведено опитування серед іноземців-авіаційних інженерів, які працюють на зарубіжних авіапідприємствах, та серед іноземних студентів-майбутніх інженерів авіаційної галузі, які навчаються на Аерокосмічному факультеті Національного авіаційного університету. Метою опитування обох груп було виявити мотиви вибору професії (рис. 1, 2); визначити ставлення до підвищення кваліфікації (рис. 3, 4) та необхідності наявності сформованих особистісних якостей («гнучких» навичок) (рис.5, 6).

Рис. 1. Мотиви вибору професії іноземними студентами-майбутніми інженерами авіаційної галузі

Рис. 2. Мотиви вибору професії іноземними інженерами авіаційної галузі, які працюють на зарубіжних авіапідприємствах

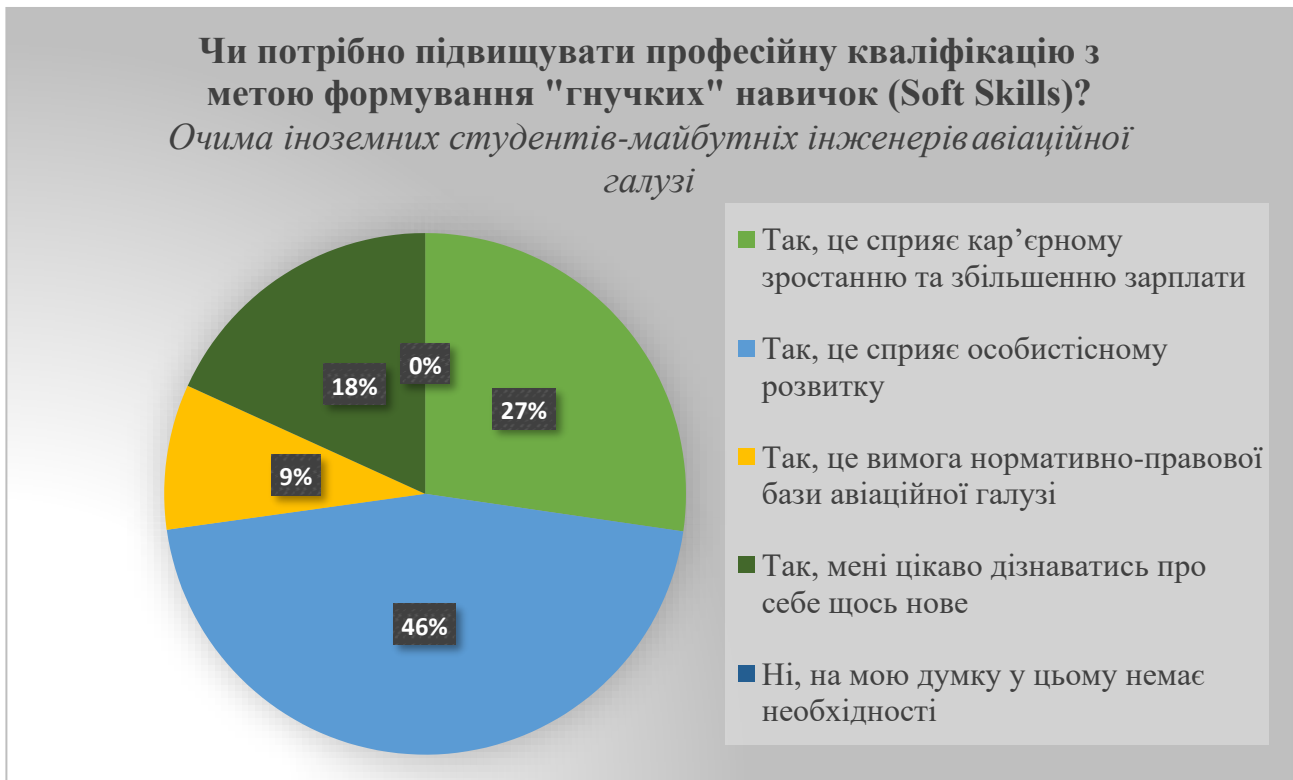

Рис. 3. Ставлення іноземних студентів-майбутніх інженерів авіаційної галузі до необхідності підвищення кваліфікації з метою формування Soft Skills

Рис. 4. Ставлення іноземних інженерів авіаційної галузі, які працюють на зарубіжних авіапідприємствах, до необхідності підвищення кваліфікації з метою формування Soft Skills

Рис. 5. Ставлення іноземних студентів-майбутніх інженерів авіаційної галузі до необхідності наявності у авіаційних інженерів сформованих Soft Skills

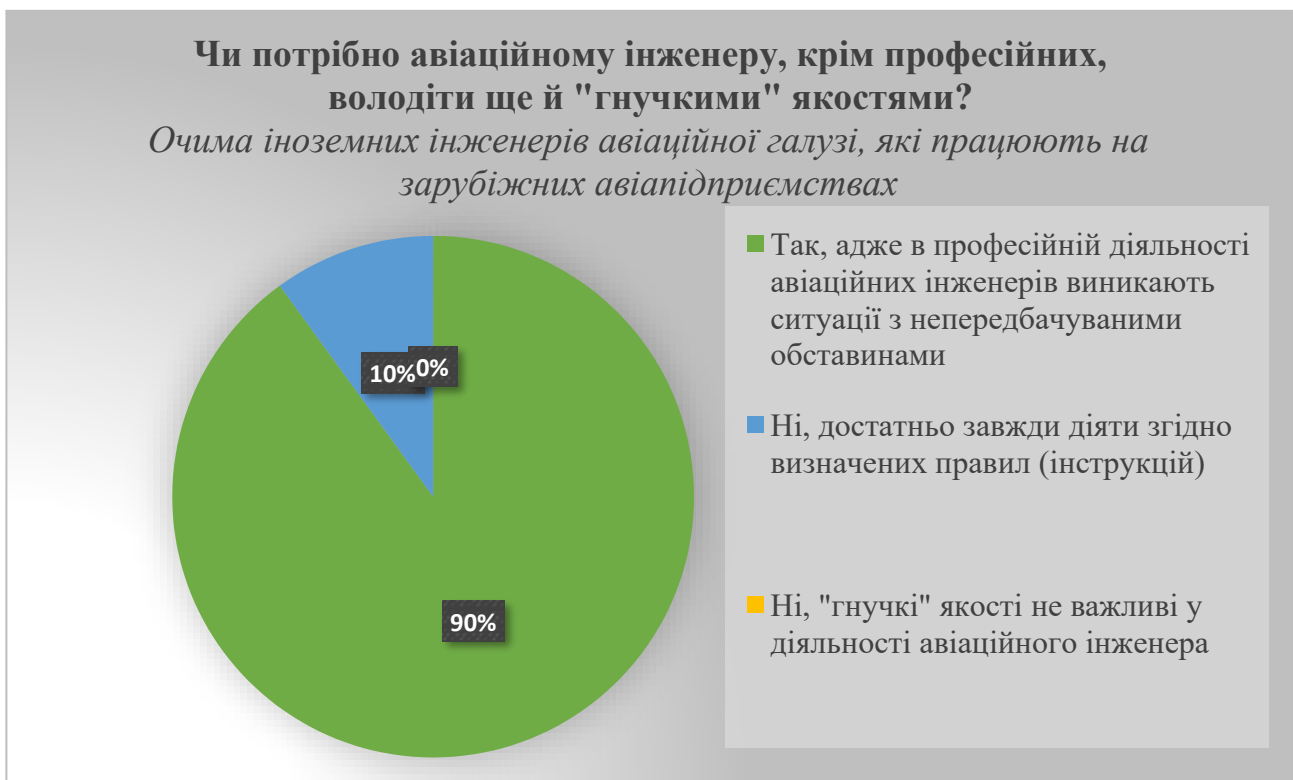

Рис. 6. Ставлення іноземних інженерів авіаційної галузі, які працюють на зарубіжних авіапідприємствах до необхідності наявності у авіаційних інженерів сформованих Soft Skills

Таким чином, результати проведеного нами опитування засвідчили необхідність формування Soft Skills у іноземних студентів-майбутніх інженерів авіаційної галузі. Беручи до уваги те, що набуття інтегральних компетентностей передбачає успішне вирішення професійних задач в умовах невизначеності, перспективою подальших наукових досліджень вважаємо визначення рівня толерантності до невизначеності серед іноземних фахівців авіаційної галузі, які працюють на зарубіжних авіапідприємствах та серед іноземних студентів-майбутніх інженерів авіаційної галузі.

Список використаних джерел

1. Михеєва Т.О. Формування готовності до професійної діяльності іноземних студентів-майбутніх інженерів авіаційної галузі / Т.О. Михеєва // Вісник Національного авіаційного університету. Серія: Педагогіка. Психологія: зб. наук. пр. – К.: Національний авіаційний університет, 2020. – Вип. 2(17). – С. 48-53.
2. Михеєва Т.О. Готовність до професійної діяльності в контексті професійної підготовки іноземних студентів-майбутніх інженерів авіаційної галузі. Modern Aspects of Science. Czech Republic. International Economic Institute s.r.o. 14-th volume of the international collective monograph. P. 871.
3. Довідник кваліфікаційних характеристик професій працівників. Випуск 68 «Авіаційний транспорт» (2002). Режим доступу: <https://bit.ly/3vUFqpu>
4. Стандарт вищої освіти за спеціальністю 272 «Авіаційний транспорт» для другого (магістерського) рівня вищої освіти. Режим доступу: <https://bit.ly/3bBDyZ9>
5. Освітньо-професійна програма «Технічне обслуговування та ремонт повітряних суден і авіадвигунів» другого (магістерського) рівня вищої освіти за спеціальністю 272 «Авіаційний транспорт». Режим доступу: <https://bit.ly/3bKq5yd>